

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PETICIJŲ KOMISIJA

IŠVADA

2020 m. birželio 10 d.

Vilnius

Dėl Seimo Peticijų komisijos sprendimo

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2020 m. birželio 10 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Virginijaus Jurgaičio peticiją „Dėl amnestijos taikymo“ ir priėmė sprendimą atmesti joje pateiktą pasiūlymą pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 232 straipsnį: „Tas, kas viešai veiksmu, žodžiu ar raštu užgauliai pažemino teisingumą vykdančius teismą ar teisėją dėl jų veiklos, baudžiamas bauta arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.“

Komisija šį sprendimą priėmė, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktą nuomonę ir todėl, kad teismo, teisėjų autoritetas bei teisingumo vykdymo procesas efektyviausiai gali būti apsaugotas tik pasitelkiant baudžiamosios teisės priemones, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 232 straipsnyje įtvirtinta nusikalstama veika tinkamai atspindi įstatymų leidėjo požiūrį į saugotiną Konstitucinę vertybę bei neleidžia abejoti baudžiamosios atsakomybės taikymo asmenims, kurie neteisėtu veikimu pažemina teisingumą vykdančius teismą ar teisėją dėl jų veiklos, pagrįstumu.

Taip pat pažymėtina, kad BK 232 straipsnyje įtvirtinta nusikalstamos veikos sudėtis niekaip nepažeidžia asmens saviraiškos ar įsitikinimų teisės, kuri yra garantuojama Lietuvos Konstitucijos 25 straipsnio 1 dalyje. Šiuo aspektu svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad saviraiškos laisvė nėra absoliuti, taigi ji gali būti ribojama pagal įstatymą, jei tai būtina siekiant apsaugoti kitas demokratinėje visuomenėje ginamas vertybes bei užkirsti kelią viešosios tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams užtikrinti teisminės valdžios autoritetą (Konvencijos 10 straipsnio 2 dalis), apsaugoti žmogaus garbę ir orumą (Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalis). Taip pat Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos konstatuota, kad teismų, kurie yra teisingumo garantai ir vaidina fundamentalų vaidmenį teisės viršenybės principu valdomoje valstybėje, darbui reikia visuomenės pasitikėjimo, todėl jie turi būti apsaugoti nuo nepagrįstų išpuolių.

BK 232 straipsnio 1 dalyje numatyta baudžiamoji atsakomybė tam, kas viešai veiksmu, žodžiu ar raštu užgauliai pažemino teisingumą vykdančius teismą ar teisėją dėl jų veiklos. Teismų praktikoje pripažinta, kad šiame įstatyme įtvirtintas absoliutus draudimas reikšti nepagarbą teismui ar teisėjui dėl jų veiklos vykdant teisingumą. Todėl teismo ar teisėjo pažeminimas nepateisinamas ir tais atvejais, kai teismas ar teisėjas netinkamai vykdė savo pareigas, pavyzdžiui, aukštesnių teisminių institucijų panaikinti teismo ar teisėjo sprendimai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-385/2006). Pažymėtina, kad konstitucinė teismų, teisėjų priedermė – vykdyti teisingumą, taip pat teismų ir teisėjų nepriklausomumo principas vykdant teisingumą lemia ir atitinkamą teisėjo teisinį statusą. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – Konstitucinis Teismas) yra konstatavęs, kad teisėjas pagal jo atliekamas pareigas negali

būti priskirtas prie valstybės tarnautojų, nes teisminė valdžia sudaroma ne politiniu, bet profesiniu pagrindu. Todėl teismų praktiką formuoja tik patys teismai, taikydami teisės normas (Konstitucinio Teismo 1999 m. gruodžio 21 d., 2001 m. liepos 12 d. nutarimai). Teisėjų pareigybė yra išskiriama iš valstybės politikų, tarnautojų ir Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatyme bei kituose teisės aktuose. Iš Lietuvos Respublikos Konstitucijoje (toliau – Konstitucija) įtvirtinto teismų, teisėjų nepriklausomumo vykdant teisingumą, teisinio saugumo principų kyla ir teismų, teisėjų apsaugos nuo bet kokio neteisėto poveikio ar įtakos imperatyvas, todėl valstybė turi pareigą efektyviai saugoti teismus, teisėjus nuo neteisėto poveikio ar įtakos, užtikrinti jų pasitikėjimą savo valstybe (kurios teisminę valstybės valdžią jie vykdo) ir teise (kuria remdamiesi įgyvendina savo priedermę). Viena iš teismų, teisėjų nepriklausomumo garantijų yra jų garbės, orumo apsauga baudžiamosiomis teisinėmis priemonėmis nuo nepagarbos, pažeminimo. Minėtą valstybės pareigą saugoti teismus, teisėjus nuo neteisėto poveikio ar įtakos privalo įgyvendinti ir patys teismai vykdydami teisingumą ir tinkamai taikydami įstatymus. Atsižvelgiant į tai, teisėjų ir teismų išskirtinis statusas valstybėje ir jų atliekamos funkcijos svarba reikalauja, kad teisėjai bei teisingumo vykdymo procesas būtų tinkamai apsaugotas nuo neteisėto ir nepagrįsto pavoingo kėsینimosi.

Pažymėtina, kad BK 232 straipsnyje įtvirtinta nusikalstama veika yra pakankamai pavojinga ir neprieštarauja baudžiamosios atsakomybės, kaip kraštutinės priemonės principui, kadangi aptariamo Konstitucinio gėrio svarba visuomenei bei valstybės egzistavimui suponuoja poreikį įtvirtinti tokius teisinius apsaugos mechanizmus, kurie efektyviausiai užtikrintų aptariamo gėrio teisinę apsaugą.

Peticijų komisija, vadovaudamasi Peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalies ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijos darbotvarkę protokolinio nutarimo dėl Peticijų komisijos sprendimo dėl Virginijaus Jurgaičio peticijos projektą.

PRIDEDAMA:

1. Virginijaus Jurgaičio peticijos kopija, 2 lapai.
2. Teisingumo ministerijos 2020 m. balandžio 7 d. raštas Nr. 1.39E) 7R-2088, 2 lapai.
3. Išrašas iš Peticijų komisijos 2020 m. birželio 10 d. posėdžio protokolo Nr. 250-P-07, 1 lapas.
4. Lietuvos Respublikos Seimo protokolinio nutarimo projektas, 1 lapas.

Komisijos pirmininkas

Petras Čimbaras

Janina Šniaukštienė, tel. (8 5) 239 6819, el. p. janina.sniaukstiene@lrs.lt